

вітар, а разом із ним безцінний образ Святої Трійці та Матері Божої. Цей образ походив з каплиць Папи Климента VIII, який у 1598 р. передав його єпископу Бернарду Мацейовському. Він приваблював численні натовпи вірних, особливо на свята Марії та урочистості. Згодом у вітарі з'явилася скульптура Христа Розп'ятого.

Найскладніший час у житті костелу розпочався у 1940 р., коли проводилась націоналізація церковного майна радянською владою. У час Другої світової війни костел та його підземелля слугували своєрідним укриттям для жителів міста та околиць. У ніч з 8 на 9 травня 1944 р. під час німецького повітряного нападу на Луцьк одна з бомб влучила у костельну вежу, а чотири впали поруч. У 1944–1945 р. радянською владою було виселено майже всіх поляків та священників до Польщі. Лише згодом, задля досягнення можливості використання приміщення костелу для складських та господарських приміщень, храм було частково відремонтовано.

У 1970–1976 рр. за задумом Львівської міжрегіональної науково-реставраційної організації, храм було відреставровано. Це зробили з метою, щоб використовувати його площу під Музей атеїзму. Музей було відкрито в 1980 р., а в 1982 р., за задумом міського архітектора, спроектовано виставку «Космос», яку ще й до сьогоднішнього дня пам'ятають місцеві мешканці. Організація роботи музею спричинила руйнування головного вітаря і частини церковних меблів та убрання. За цей час зникло 20 безцінних картин польських та інших зарубіжних живописців XVII–XIX ст. Утім значна частина полотен була відреставрована та розташовувалась в експозиції музею. Ці полотна прикрашають стіни храму і нині. Фрагменти амвону, конфесіоналів та деякі меблі частково збереглися. У 1989 р. музей був перейменований у «Музей історії релігії та атеїзму».

23 вересня 1990 р. католицька громада офіційно повернулася до костелу Святих Апостолів Петра і Павла. Спочатку в експлуатацію було введено лише каплицю у східній частині собору, де й відбулася перша Меса (Богослужіння). 31 березня 1991 р. проводилась Урочиста Меса у цілому костелі, який на той час уже був повернений до свого першопочаткового призначення та активно використовувався католицькою громадою. Першим повоєнним єпископом стає Людвіг Камілевський. Офіційне повернення цілої кафедри відбулося у свято покровителів собору — Святих Апостолів Петра і Павла — 29 червня 1991 р.

Нині діючий костел Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку — одна з найвеличніших архітектурних споруд Волині, окраса міста і привабливий об'єкт для туристів і місцевих мешканців.

А. Лузан

МУЗЕЙНИЙ КВЕСТ: ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗИ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ХАРКІВСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ М. Ф. СУМЦОВА)

А. Лузан

MUSEUM QUEST: INTERPRETATIONS IN CRISIS CONDITIONS (FROM THE WORK EXPERIENCE OF THE M. F. SUMTSOV KHARKIV HISTORICAL MUSEUM)

Релії повномасштабного вторгнення росії на територію України внесли зміни до комунікаційної роботи музейних інституцій прифронтових міст. Набуває актуальності питання коригування звичних форм музейної комунікації з відвідувачем та їх пристосування відповідно до викликів сьогодення. Квест, як

одна з форм роботи з музейною аудиторією, також зазнає змін. Залежно від ситуації моделюються сценарій, супровідні матеріали та локації. Використовуються як очні практики, так і дистанційні. Що дозволяє музею урізноманітнювати комунікаційну роботу для підтримки спілкування з потенційним відвідувачем у кризові історичні періоди. Тож є важливим питання висвітлення отриманого досвіду реалізації проєктів в умовах кризи, задля подальшого їх удосконалення та розробки нових.

Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова (далі — ХІМ) розширює можливості музейної комунікації, використовуючи ігрові форми проведення заходів. Серед них онлайн квести та квести, які проводяться безпосередньо на виїзній локації. Прикладом онлайн роботи є вебквест «Янголи Харкова» розроблений до Дня захисту дітей 1 червня 2023 р. та розрахований на молодшу шкільну аудиторію. Платформою для розробки було обрано «Google Сайти». Структура квесту складається з передмови, шести основних сторінок-тем і вісімнадцяти сторінок-підтем. Атрактивність досягається фото- та відеоматеріалами. Використовується засіб: питання з вибором відповіді з кількох запропонованих варіантів. Питання та відповіді містяться як в текстовій формі, так і в зображеннях. Для відпочинку пропонуються пізнавальні відео без наступних завдань. Наскрізна ідея квесту — розповісти дітям в ігровій формі про людей, які щоденно, ризикуючи життям, підтримують життєдіяльність міста та захищають Україну на фронті. Результатом роботи стала публікація квесту в офіційному Telegram каналі ХІМ ім. М. Ф. Сумцова.

Набуттям нового досвіду в роботі з музейною аудиторією став досвід розробки екскурсії квест «Таємниці історії рідного краю». Особливо проведення цієї форми музейної комунікації, саме банерною пересувною виставкою ХІМ ім. М. Ф. Сумцова «Подорож минулим. Наш край у V–XVIII ст.» в обмеженому для пересування просторі. Тож, сценарій гри розроблявся відповідно до окреслених проблем з використанням інтерактивної та атрактивної складових: друкованих роздаткових матеріалів, предметів та артефактів за темою тощо. Кожен банер являв собою локацію, поблизу якої учасники прослуховували короткий історичний екскурс, отримували завдання та виконували їх. За кожне правильно виконане завдання учасники отримували картку. Зібрані картки давали змогу виконати фінальне завдання — зібрати їх у єдине зображення — герб міста Харкова.

Мета заходу передбачала закріплення учнями отриманих знань з історії Харківщини шляхом самостійного виконання практичних завдань в ігровій формі під час екскурсії квесту. Зважаючи, що один із напрямів роботи музею науково-освітній і розробка заходу на старшу шкільну аудиторію, у межах концепції квесту були враховані також і функції навчання, які він активізує в особистості, а саме:

Практична: навчитися самостійно знаходити логічні рішення, вибудовувати логічні зв'язки при виконанні поставлених завдань, знаходити творчі, нестандартні рішення та відповіді; застосовувати вже отримані теоретичні знання на практиці; засвоєння нових додаткових знань з краєзнавства; розвиток образного мислення шляхом візуалізації певних локацій і пам'яток, які знаходяться у відкритому просторі міста, але тематично пов'язані з темою виставки;

Освітня: надати додаткову інформацію учням з історії Харківщини, у контексті історії України, пов'язану з відповідними освітніми програмами. Збагатити знання учнів шляхом презентації, зацікавлення та подальшого дослідження,

вивчення надбань матеріальної та духовної культури мешканців Слобідської України. Поznайомити заочно з колекцією Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова. Розповісти маловідомі факти з історії міста Харкова. Заохотити до дослідження та долучення до збереження історико-культурних пам'яток Харкова. Поповнити словниковий запас новими термінами та вміти ними послуговуватись;

Розвивальна: пошук нестандартних рішень у форматі діалогу, працюючи в команді; творче та креативне мислення; вміння виокремлювати, аналізувати та систематизувати інформацію; пошук нестандартних шляхів презентації себе; вміння публічно представити результати роботи; творчу інтерпретацію отриманої інформації;

Виховна: поважне ставлення до думки кожного члена команди: дослухатися, аналізувати та обирати варіанти; шанобливе ставлення до історико-культурного надбання на території Харківщини зокрема та України загалом; бажання досліджувати та вивчати історію рідного краю; культуру відвідування музеїв, дослідницької роботи; патріотизм.

Практичним результатом роботи стала реалізація проекту, що відбувся в офіційно дозволеному укритті міста Харкова, станом на 18 травня 2023 р. — Театрально-концертному центрі. Екскурсія квест проводилася у межах обласного циклу заходів до Міжнародного дня музеїв та була однією зі складових комплексної музейної програми ХІМ імені М. Ф. Сумцова.

Отже, з набутого практичного досвіду ХІМ імені М. Ф. Сумцова, можна висувати, що комунікація музейної інституції з відвідувачем не припиняється навіть під час воєнного стану. Музейні квести трансформуються, стають більш мобільними. Урізноманітнюються форми їх презентації відвідувачу. Ігрові форми стають одними з ретрансляторів історичних подій минулого та сьогодення. Тож діалог між музеєм та відвідувачем у реаліях прифронтового міста триває, видозмінюється, переходить на різні платформи подання інформації, але продовжується.

К. Калюжна

РОБОТА ПАВЛОГРАДСЬКОГО ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

К. Kaliuzhna

WORK OF THE PAVLOHRAD HISTORICAL AND LOCAL LORE MUSEUM DURING THE MARTIAL LAW

З початком повномасштабного вторгнення для музеїв України постало найголовніше питання — як зберегти колекції від знищення. І Павлоградський історико-краєзнавчий музей не є в цьому разі винятком. Першочерговим завданням для колективу музею стало збереження колекції. Заклад зіштовхнувся з тими ж проблемами, що і більшість музеїв України: відсутність чітких інструкцій та методичних рекомендацій, пакувальних матеріалів і спеціалізованої тари. І часу на паніку не було, потрібно було зібратися та почати роботу з евакуації колекції.

Музей був зачинений для відвідувачів, але в його стінах робота тривала. Спочатку працівники спакували найцінніші експонати, були згорнуті стаціонарні експозиції. Наступними в черзі на пакування стали предмети, які зберігалися у